

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR VELDBIOLOGIE
OPGERICHT DOOR E. HEIMANS, J. JASPERS jr EN JAC. P. THIJSSSE

VINDPLAATSEN VAN PADDESTOELEN

H. A. A. VAN DER LEK.

Waar vindt men ze eigenlijk niet? Men treft ze aan op vette weilanden en in het barre duinzand, langs de wegen en in tuinen, parken en bossen, buitens- en binnenshuis. Het is een onderwerp, waar men niet zo gauw over uitgepraat is, maar het ligt niet in mijn bedoeling het hier „grondig” te behandelen. Ik wil in hoofdzaak slechts enige merkwaardige vindplaatsen bespreken, de meeste door mij zelf waargenomen, en daar een paar algemene opmerkingen aan vastknopen.

Vele paddestoelen hebben uitsluitend zeer bepaalde vindplaatsen: op zandgrond onder dennen, op kleiachtige, kalkrijke grond onder eiken, op weiland waar paarden

graasden enz. Op zulke plaatsen kan men ze dan gewoonlijk, als de tijd daar is, geregeld weer aantreffen en elders zoekt men ze vergeefs. Ontmoet ge in het bos bijv. een Gele ringboleet (*Boletus elegans* Schum. of *flavus* With), dan kunt ge er zeker van zijn, dat een *Larix* niet ver af is. Het kan zijn, dat de paddestoel onder een berk staat, maar kijk even goed rond en ge zult de conifeer vinden. Deze paddestoel is strikt gebonden aan de *Larix*; in Scandinavië is hij eerst na de invoer van lorken opgetreden.

Zoals men thans met zekerheid weet, is dit een symbiose-verhouding; ondergronds hangen beide planten samen, wortel en

Fig. 1. *Judasoor op Vlier.* Foto Swanenburg de Veye.

zwamvlok (mycelium) samen bouwen hier de „mycorrhiza” op. Geen wonder dan ook, dat zulke paddestoelen heel regelmatig op dezelfde vindplaats te vinden zijn. De veel zeldzamere „Fijne goudporie” (*Boletus impolitus*) daarentegen is een eik-begeleider. Ik vond deze paddestoel hier in de omgeving (Wageningen) „onder de rook van de stad”, in een eikenlaan op kleiachtige grond. Hij heeft een oppervlakkige gelijkenis met het Eekhoornbrood (*Boletus edulis*), maar onderscheidt zich o.a. dadelijk daarvan door het wat ruwe, vlokkige oppervlak van de hoed — vandaar „impolitus” — en meestal ook door een geur, die nog het beste als een „apothekers- of ziekenhuisluchtje” is aan te duiden. Zulke symbiotische paddestoelen zijn vaak, wat onze oostelijke naburen „standortstreu” noemen. De goudporie bv. heb ik reeds vele jaren achtereen op deze plek waargenomen.

Een andere paddestoel, die ik lange tijd iedere zomer aan de buitenkant van Wageningen op ongeveer dezelfde plaats aantrof, is de Geschubde inktzwam (*Coprinus comatus*). Het is echter duidelijk, dat wij hier met een geheel andere vorm van „standplaatsgetrouwheid” te maken hebben. Deze inktzwammen kwamen jaar in jaar uit te voorschijn op een terrein waar een kanaaltje met stadsvuil gedempt was. Van enig verband met houtgewas of andere groene planten is hier geen sprake. Het rottend huisafval vormt hier uitsluitend de voedingsbodem, waarop zij natuurlijk het hare tot de vertering van het substraat bijdraagt. Anders dan bij de symbiotische paddestoelen is dit een zaak van voorbijgaande aard: Wanneer het voedsel is opgeteerd komt er een eind aan de heerlijkheid; te vergeefs zal men er thans deze paddestoel, „un comestible délicat”, zoeken. Bij de symbiotische paddestoelen,

waar er ongetwijfeld een, zij het ook moeilijk te analyseren voedingsverhouding bestaat tussen de zwamvlok en de boom (gewoonlijk een lang levend organisme) is van een dusdanige uitputting van het substraat uiteraard geen sprake. Afgezien nog van de mycorrhiza-vorming, waaraan beide partners deelnemen, valt hier op te merken, dat de boom, door blad- of naaldenval, telkens weer voedingsstoffen aan de bodem toevoert.

Het is merkwaardig, dat de paddestoelen, wat de meer of mindere kieskeurigheid in het kiezen van hun symbiose-partner betreft, sterk uiteen lopen. Er zijn er die volstrekt op één bepaald houtgewas zijn aangewezen, zoals bv. de bovenvermelde boleten. Andere daarentegen kunnen met verschillende boomsoorten zulk een verbinding aangaan, zo bv. de Oranjegroene melkzwam (*Lactarius deliciosus*) met verschillende coniferen. Zeer weinig kieskeurig in dit opzicht moet wel de Vliegenschwam (*Amanita muscaria*) zijn, die men zowel met verschillende naaldbomen als met loofhoutsoorten tezamen kan aantreffen. In sommige gevallen, waarin de paddestoelen sterk gespecialiseerd zijn, kan ons dit enige steun geven bij het determineren van de soorten. Zo zijn er enige bruine of bruinachtige melkzwammen, die vooral de beginners vaak moeilijkheden geven. Hiervan komt de heel scherpe Rossige (*Lactarius rufus*) in naaldbos voor; de eveneens heel algemene Kaneelkleurige melkzwam (*Lactarius quietus*) vooral bij eiken en de Bitterzoete (*Lactarius subdulcis*) onder beuken. In het algemeen kan men zeggen, dat het van groot belang voor de aankomende mycoloog is goed acht te geven op de hogere planten, vooral de houtgewassen, in welke omgeving hij de paddestoelen aantreft. Het verdient dan ook geen aanbeveling met de studie dezer laatste te beginnen, voor

men althans de belangrijkste houtgewassen uit elkaar weet te houden.

Het voorafgaande moge voldoende zijn om duidelijk te maken, dat ook de paddestoelen allerm minst maar lukraak over het aardoppervlak verspreid zijn, dat vele daarentegen alleen op zeer bepaalde plekken, met bijzondere eigenschappen van de bodem en van de begroeiing daarvan kunnen gedijen, zodat de geaardheid van de vindplaats mede kenmerkend is voor de betreffende soort. Des te meer trekken daarom die gevallen onze aandacht, waar — schijnbaar althans — de natuur hiervan afwijkt en waarin wij de paddestoelen zien optreden op plaatsen, waar wij dit allerm minst verwacht hadden; gevallen waarbij wij ons afvragen hoe die of die soort hier beland is, hoe ze zich hier kan ontwikkelen en het zelfs tot de vorming van vruchtlichamen kan brengen. Soms, maar niet altijd, kan dan een onderzoek wel licht verschaffen. In mijn eigen tuin bv., op hoge, droge zandgrond, heb ik al vele jaren iedere zomer de Gewone inktzwam (*Coprinus atramentarius*) waargenomen. Uit het kale zand, zelfs uit het grint, vlak bij de voordeur, rijzen de groepjes op — inderdaad een vreemd gezicht, wanneer men bedenkt, dat deze inktzwam zich, evenals de schubbigge, voedt met in ontbinding verkerende organische stoffen; „auf fettem Boden” zegt Ricken, de Duitse mycoloog, die er toch wel wat van wist! Maar zwaar gemest wordt onze tuin allerm minst en zeker niet het grint rondom de woning..... Een licht ging ons echter op, toen ik bij Rea (*British Basidiomycetae*, 1922) vond, dat *Coprinus atramentarius* zich veelal ontwikkelt op onderaards, in rotting verkerend hout. Er heeft hier nl. dicht bij het huis een Paardekastanje gestaan, die — reeds vele jaren geleden — geveld moest worden. Het vermoeden lag nu voor de hand, dat onze

inktzwammen hun ontstaan te danken hadden aan de resten van het wortelstelsel van die boom. Dit vermoeden werd vrijwel tot zekerheid toen dit voorjaar bij graafwerkzaamheden enige dikke, half vergane wortelstukken, dicht omsponnen met witte myceliumdraden en -strengen, naar boven kwamen. Het is dus wel zeker, dat die zwamvlok vrij diep onder het oppervlak zich op deze wortels ontwikkelde, om dan vervolgens door zand en grint omhoog te groeien en de vruchtlichamen aan de oppervlakte te brengen. Het kan wel haast niet anders of de sporen van de zwam moeten met het regenwater, dat hier overvloedig van het rieten dak stroomt, omlaag gespoeld en op het rottende hout ontkiemd zijn. Ik kan hier nog bijvoegen, dat deze zomer de paddestoel zich niet meer vertoond heeft.

De hardnekkigheid, waarmede zulke paddestoelen hun ontwikkelingsgang voltooien, is soms verbazingwekkend. In de „National Geographic Magazine” (1920) vindt men een geval vermeld, waarin een dikke, kortelings gelegde cementbedekking van een „walk” was opengeboken door een zich omhoog werkende groep inktzwammen.

Een door Schweers in „Fungus” (het Tijdschrift van de Ned. Mycol. Ver.) vermelde waarneming kan in dit verband genoemd worden. In de omgeving van Egmond aan Zee vond Schweers de Grote oranje bekerzwam (*Peziza aurantia*) op kolensintels langs een weg, bij duizenden exemplaren op een oppervlakte van 300 x 4 m. „Op sommige plaatsen was de bodem geheel rood”. Hoe wij ons dit geval hebben te denken, daarover laat Schweers zich niet uit. Onze oranjeklant, die verre van zeldzaam is, wordt meestal gesignaleerd op open, grazige, liefst wat lemige plekken. Vermoedelijk moeten wij ons de zaak zó

voorstellen, dat deze bekerzwam hier reeds groeide voor er de sintels op gebracht werden. Een of andere stof, door het regenwater daar uit geëxtraheerd, heeft waarschijnlijk een stimulerende werking uitgeoefend en de zich sterk ontwikkelende zwam zal nu door de sintels heen gegroeid zijn. Schweers voegt aan zijn bericht toe: „Het blijkt dus, dat deze *Peziza* op brandplekjes goed gedijt”. Nu is m.i. een met sintels bedekt stuk grond wel wat anders dan een brandplekje. Het is bekend, dat sommige paddestoelensoorten bij voorkeur, zo niet uitsluitend optreden op plekken, waar een vuurtje gestookt is, of door andere oorzaken een deel van de vegetatie geschroeid en verbrand is. De Dennenbrandzwam (*Flammula carbonaria*) bv. ontleent hieraan zijn naam. In de nabijheid van Epe vond ik hem bij duizendtallen op een plek in het bos, waar een vliegtuig was neergestort. Het valt niet te betwijfelen, dat de verbrandingsproducten van hout bij de ontwikkeling van deze paddestoelen een rol spelen en hun groei bevorderen. Maar in het door Schweers vermelde geval is er, dunkt mij, geen sprake van verbrand hout. Dat er ook uit kolensintels stimulerende stoffen zouden kunnen geëxtraheerd worden, lijkt mij echter heel goed denkbaar. Het geval met deze *Peziza* staat overigens — voor zo ver mij bekend — nog vrijwel op zichzelf.

In de hier genoemde gevallen kunnen wij ons bij enig nadenken (zo mogelijk ook onderzoek!) wel een denkbeeld van de zaak vormen. Ik herinner mij echter nog heel goed, hoe groot mijn verbazing was, toen ik in Vlissingen tussen de straatstenen, dicht bij de trottoirband, een goed ontwikkeld exemplaar van een champignon aantrof. Eerst veel later bemerkte ik, dat dit geval niet op zich zelf staat; de Franse mycologen kennen zelfs een „champignon

des trottoirs”. Deze champignon (*Psalliota edulis* Vitt.), verwant aan de gewone weidezwan (*P. campestris*), wordt vaak in de steden aangetroffen, niet zelden zelfs „sous le macadam et la bitume”, welk wegdek zij doorbreekt en beschadigt. Het is dus waarschijnlijk, dat de paddestoel, die ik in Vlissingen vond, deze trottoir-champignon geweest is. Hoe het mycelium zich onder straatstenen en macadam-dek zo krachtig kan ontwikkelen, dat het met zijn vruchtlichamen het wegdek forceert, vind ik vrij raadselachtig. Men moet wel veronderstellen, dat de uitwerpselen en urine van paarden in deze gevallen de grond dermate met voedingsstoffen doordrenkt hebben, dat zulk een ontwikkeling mogelijk was. Is deze veronderstelling juist, dan moet — nu het paard in de steden meer en meer door de motor verdrongen wordt — de trottoir-champignon wel steeds zeldzamer worden.

Een hoogst zonderling geval van het afwijken van de normale vindplaats werd in de nabijheid van Napels waargenomen en gepubliceerd in het Bulletin van de Botanische Tuin aldaar (1928). Niet ver van deze stad was een dode walvis, ruim 20 m lang, op het strand geworpen. Het in ontbinding verkerende lichaam werd ontdaan van de weke delen en het skelet werd buiten opgesteld, ten einde het te drogen. Na enige tijd vertoonden zich op de onderkaak witte vlekken, die zich uitbreidden, een grijze tint aannamen en uitgroeiden tot zwammetjes; het bleken vruchtlichamen te zijn van *Schizophyllum*, „het Waaiertje” (fig. 2). *Schizophyllum* is een interessant paddestoelen-geslacht, dat door de in de lengte gespleten rand van de (hygroscopische) lamellen van alle andere Plaatzwammen afwijkt. Het is een monotypisch geslacht, dat over de gehele aarde verspreid is. Gewoonlijk althans brengt men alle tot

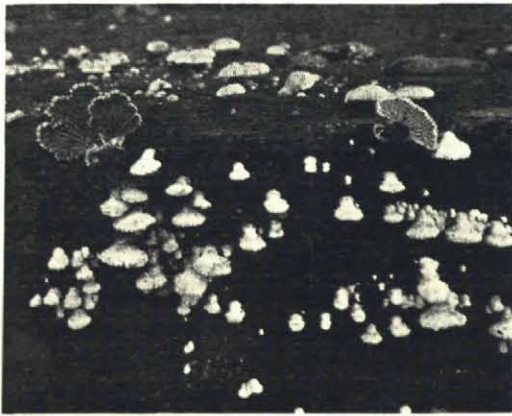

Fig. 2. *Het Waaiertje*. Foto Sw. de Veye.

één soort, *Schizophyllum commune*. Men vindt het op allerlei houtsoorten, gewoonlijk zuiver saprophytisch op dood (soms zelfs bewerkt) hout, doch ook wel min of meer parasitisch op levende bomen. Anderen zijn van oordeel, dat het mogelijk is, op grond van microscopische kenmerken, enige soorten te onderscheiden. Physiologische rassen zullen er misschien wel zijn. Zo is bv. op Java het Waaiertje parasitisch op Suikerriet aangetroffen. Ik heb indertijd getracht Suikerriet, in een warme kas te Wageningen, te infecteren met reïncultures, verkregen uit sporen van een op beukenhout aangetroffen vruchtlichaam, doch het resultaat was negatief. Dr Parigi, die de paddestoel op de walviskaak waarnam, kon geen verschillen constateren met de in Italië op normale vindplaats voorkomende „Waaiertjes”. Zij brengt hem dan ook tot *Schizophyllum commune* Fr. Men kan moeilijk ook iets anders aannemen dan dat sporen van de gewone soort hier tot ontwikkeling zijn gekomen. Zij is van mening, dat de rijkdom aan fosfor en calcium wellicht de beenderen tot een geschikt substraat voor de paddestoel maakten. Voor deze veronderstelling is veel te zeggen. Enige jaren geleden vond een Engels on-

derzoeker (Badcock), dat beendermeel de groei en vruchtvorming van vele houtzwammen sterk stimuleert. Verschillende zwammen, die in reïncultuur op hout of zaagsel alleen slecht groeiden, ontwikkelden zich uitstekend op zaagsel, waaraan beendermeel was toegevoegd. Een reïncultuur van *Polyporus versicolor* („Elfenbankjes”) bv., die gedurende 14 jaar in reïncultuur gekweekt was, gaf noch op hout, noch op zaagsel alleen vruchtlichamen. Na overenting op zaagsel + beendermeel vormden zij zich echter, na verloop van enige maanden. Ook *Schizophyllum* fructificeerde op dit substraat, vijf weken na de enting. Dit laatste is op zich zelf niet zo merkwaardig, want deze paddestoel vormt ook, zoals mij bleek, in reïncultuur op kersenagar vrij snel vruchtlichamen. Alles tezamen is het dus niet zo vreemd, dat het „Waaiertje” op de beenderen, een poreus, dus luchthoudend substraat, rijk aan organische voedingsstoffen, tot ontwikkeling kwam. Toch blijft het m.i. wel merkwaardig, dat de sporen aan het oppervlak van deze drogende beenderen konden ontkiemen en dat de hyphen (zwamdraden) naar binnen drongen in het in de buitenlagen toch wel dichte beenweefsel, voorts dat het mycelium in deze vreemde materie zo goed gedijde, dat het tot normale vruchtvorming kwam. Het is wel jammer, dat de schrijfster — voor zo ver mij althans bekend — geen onderzoek naar de aard en omvang van de aantasting in het beenweefsel heeft ingesteld. Hoe het zij, dit optreden van *Schizophyllum* op de walviskaak, demonstreert wel duidelijk hoe een organisme soms op volkomen abnormaal substraat kan gedijen, wanneer het daar slechts het nodige vindt.

Minder wonderlijk, maar toch ook wel even wat bevreemdend is het, wanneer men een paddestoel, die men gewoonlijk alleen

op levende of afgestorven bomen aantreft, op dood, soms zelfs min of meer bewerkt, hout vindt. Men is uiteraard geneigd zulke zwammen als parasieten te beschouwen, men neemt aan, dat de dode boom een prooi werd van een gevaarlijke woekerplant en men is geneigd alle andere factoren, die hier in 't spel zijn, over het hoofd te zien. Zo vond ik bv. verleden zomer de Zwavelzwam (*Polyporus sulphureus*) op een van de vier eiken palen van een blijkbaar heel oude hoويمijt. Deze waren zo oud, grijs geblakerd en verweerd, gekromd en gebarsten, dat het zeker wel reeds heel lang geleden was, dat zij deel hadden uitgemaakt van een levende eikestam. Niettemin had de zwam hier verscheidene heel grote, fraaie toefen van vruchtlichamen boven elkaar gevormd, zó weelderig ontwikkeld als ik zelden of nooit aan een levende boom gezien heb. Toch moet ik, gezien de ouderdom van deze paal, wel aannemen, dat de paddestoel zich hier zuiver saprophytisch ontwikkeld heeft, m.a.w. dat de sporen in spleten of gaten van de paal ontkiemd zijn en dat het mycelium zich in dit dode hout zo krachtig ontwikkeld heeft, dat het deze grote vruchtlichamen kon voortbrengen. De veronderstelling, dat het hout reeds van de aanvang af geïnfecteerd was (dus het mycelium in zich had) lijkt mij hier althans wel heel onwaarschijnlijk. De Zwavelzwam gaat wel door voor een van de grote, kwaadaardige boosdoeners onder de loofboomparasieten, een, die — zo mogelijk — uitgeroeid moet worden. Dit is wel jammer, want de oranjegele, fraai gevormde zwammen zijn wel een van de mooiste dingen, die men op dit gebied kan te zien krijgen. Vindt men nu de zwam, krachtig en normaal ontwikkeld, op een oude, dode paal, dan vraagt men zich af, of het inderdaad wel zó erg gesteld is met dat parasitisme. Nu is het wel duide-

lijk, dat de grens tussen parasieten en saprophyten (= afvalplanten) niet altijd scherp te trekken is. Grote planten, zoals onze bomen, bestaan voor een aanzienlijk deel uit afgestorven weefsels. In het kernhout zit volstrekt geen leven meer en een zwam, die zich uitsluitend hier zou ontwikkelen, moet men — naar zijn voedingsphysiologie — als een saprophytisch organisme beschouwen. Niettemin kan hij t.o.v. de boom als een gevaarlijke woekerplant optreden, in zo ver ook deze afgestorven weefsels voor de boom van grote betekenis kunnen zijn en de vernietiging ervan voor de boom funeste gevolgen heeft. Zo kan men bv. op een *Acacia* (*Robinia*) jaar in jaar uit de zwam voor de dag zien komen, zonder dat de boom hier ogenschijnlijk nu veel van te lijden heeft. Maar de *Acacia*-stam bestaat voor verreweg 't grootste deel uit (afgestorven) kernhout en op de duur wordt hij inwendig zo zeer aangetast, dat de een of andere keer de boom door een stormvraag geveld wordt. Dat zulke bomen, die „inwendig verteerd” worden, waardeeloos worden, wat de houtproductie betreft, spreekt wel van zelf. Het feit, dat vele van deze boomparasieten (ook wel „wondparasieten” genoemd, omdat zij alleen in beschadigde plekken kunnen binnendringen) zich in reïncultuur laten kweken en volkomen saprophytisch hun gehele ontwikkelingsgang kunnen voltooien, is dus volstrekt nog geen bewijs, dat zij voor bosbouw of fruitteelt niet zeer schadelijk zouden zijn. Dat er bij de aantasting van de bomen door deze zwammen nog geheel andere factoren in het spel zijn, dat bv. gezonde, krachtig groeiende berken, niet zo licht ten prooi vallen aan de Berkenzwam als aftakelende, kwijnende (bv. door watergebrek), staat wel vast. Dit vormt echter een hoofdstuk op zich zelf. Het zal wel niemand verbazen, dat men

zuiver saprophytische paddestoelen op allerlei gebruiksvoorwerpen kan aantreffen. Ik vond ze op oude bezems en schuiers, vergeten kuikenhokjes en kweekbakken, op stukken mat... en wat niet al! Dit moge vaak curieus zijn om te zien, iets merkwaardigs is het in de regel toch niet. Het is duidelijk, dat het een zwam „volkomen koud” laat of een twijg of een stuk hout deel uitmaakt van een bezem of een kuikenhok. Laat ik hier dus niet bij stilstaan. Ik wil echter eindigen met een geval, dat ik te danken heb aan de heer Doorenbos, directeur van de gemeente-plantsoenen te 's Gravenhage. Deze deelde mij mede, dat hij het Judasoor (*Auricularia Auricula Judae*) in de Scheveningse bosjes — het was vóór de oorlog — veel had aangetroffen op de Noorse esdoorn, *Acer Negundo*,

Fig. 3. Oude kruitwagen met Judasoren.

en bovendien op een oude, op non-activiteit gestelde kruitwagen (fig. 3). Nu is het een feit, dat deze zwam een besliste voorkeur heeft voor de Vlier (fig. 1) en slechts zelden op ander hout wordt aangetroffen. Oude schrijvers, zoals Dodonaeus en Lobelius, beschouwden hem als een aan- of uitwas van de vlierstruik. Zo schreef de eerste in zijn Cruydtboek (1608): „Aan de struycken van de oude boomachtige of ooc cleyder heesterachtige vlieren wast somtijds een weecke ende sachte bruyne oft swartachtige gomme, die dun is ende vellachtig, ende veeltijts de gedaente van eens Menschen oore schijnt te hebben, de welcke afgenomen ende verwaert zijnde herdt ende in een getrocken wort alsse droog is...” „De gomme, die uit de struycken van Vlier somtijds vloeydt, is meereendeels Auris Sambuci, dat is Vlier-oore geheeten, van anderen Judae Auricula, dat is Judas-oir”. Het besef, dat we hier niet met een afscheidingsproduct van de Vlier, doch met een zelfstandig gewas te doen hebben, kwam pas later. Dit geldt trouwens wel voor de boomzwammen in het algemeen.

Maar ook de nieuwere auteurs leggen er de nadruk op, dat het Judasoor hoofdzakelijk op Vlier wordt aangetroffen, anderen (zo Ferdinandsen in Denemarken, Ricken in Duitsland) vermelden uitsluitend de Vlier als voedselplant.

Toch was het reeds aan Elias Fries bekend, dat het bij uitzondering ook wel op andere houtgewassen te vinden is („in truncis Sambuci, rara aliis”).

Acer Negundo, zo deelde de heer Doorenbos mij mede, is in de Scheveningse bosjes veel aangeplant, maar ze doet het daar niet best, kwijnt en heeft veel dood hout. Ik heb me er van kunnen overtuigen, dat zulke dode takken vaak dicht bezet waren met „Judas-oren”. Een hoogst merkwaar-

dige aanblik echter leverde de kruiwagen op, zoals de foto toont, die ik eveneens aan de heer D. te danken heb. Een van de latten van het raamwerk, vermoedelijk van iepenhout, droeg talrijke, nog vrij jonge vruchtlichamen. De vurenhouten planken had de zwam nog niet aangetast en hoogst waarschijnlijk zal zij dit naaldboomhout ook wel geheel versmaad hebben. Behalve de Vlier worden alleen dicotyle houtsoorten genoemd als zeldzame dragers van het Judasoor: Beuk, Iep, Esdoorn, Kardinaalsmuts... Wel merkwaardig, dat zo'n polyphage zwam toch een besliste voorkeur voor één bepaald houtgewas toont.

Nu zou ik ten slotte nog kunnen vermelden, hoe ik binnenshuis op een geverfd raamkozijn een plasmodium van een slijmzwam aantrof, dat uit een spleetje naar buiten kwam zetten. Maar hiermede verwijderen wij ons wel wat ver van ons onderwerp, want er valt m.i. wel niet aan te twijfelen, dat deze slijmzwammen, al hebben ze vaak een oppervlakkige gelijkenis met sommige stuifzwammen, toch veel dichter bij de dieren dan bij de planten staan. De naam Mycetoza — men zou het kunnen vertalen met „op schimmels gelijkende dieren — is nog niet zo slecht gekozen.

DE EDELMARTER

H. DE BOER.

Reeds geruime tijd heeft het in mijn bedoeling gelegen, een artikeltje te schrijven voor de lezers van D.L.N. over een steeds zeldzamer wordend dier, de Boom- of Edelmarter. Daar mijn waarnemingen beperkt zijn zal ik deze, om een enigszins juist beeld te krijgen van dit zo interessante, doch uiterst schuwe dier, ten dele uit mijn herinnering van jaren terug moeten putten. En nog is het beeld heel weinig volledig, er is veel dat we zo graag zouden willen weten, en dat toch voorlopig voor ons verborgen zal blijven. In de natuur is dat nu eenmaal zo!

Het zal de meesten onzer bekend zijn dat er nog een andere marter in ons land voorkomt, en wel de Steenmarter. Dit beestje is echter op de Veluwe uitgestorven. Een dertig jaren terug kwam de Steenmarter hier nogal voor, zij het dan meer in het lage land langs het IJsselmeer. Met belangstelling hoorde ik vroeger het verhaal aan van een oude boer, die altijd blij was als er in de winter weer een Steenmarter op zijn erf

verblijf hield, daar dan de aanwezige muizen en ratten in korte tijd verdwenen waren; de Steenmarter deed voor een goede kat in de boerenbehuizing niet onder! Grappig was altijd zijn verhaal, dat, wanneer er sneeuw lag en de Steenmarter zich om de behuizing liet speuren, al spoedig een bevriend jachttopziener op zijn erf verscheen, om te vragen of de boer wel wist welk een rover hij op zijn erf had. Altijd had de boer de aanwezigheid en het nut van de marter verdedigd, zeer tot ongenoegen van de jachtschut, die het zozeer op de pels begrepen had.

Wat het verschil tussen de beide marters aangaat zij opgemerkt, dat de Edelmarter een gele vlek voor de borst heeft en de Steenmarter een witte vlek, die zich vaak uitstrekt tussen de voorpoten tot soms ver onder de buik. De kleur van de Steenmarter is donkerbruin en de pels is zeer zacht, voor de Edelmarter geldt hetzelfde doch sommige pelzen zijn meer olijfkleurig. Wat de grootte betreft is een uitgegroeide Edel-